

Novák Valentin

DR. ROTÁCS ÜVEGFILOZÓFIÁJA

Határozottan emlékezett rá, hogy Dzsoni volt. Szakadt lumpen, aki kisebb lopásokból egészítette ki teljesnek azért sosem hitt életmozaikját. Londonban vergődte át napjait. A vergődés ellenére egy dologra nagyon ügyelt, nehogy egy fél mérőföldnél messzebb hagyja el a The Horse Shoe környékét, ahol legálisan is jövedelemhez juthatott söröshordó-görgetéssel. Egyszer, jutalmul, kapott egy pint, kissé már meg-savanyodott sört, mert megmentett egy egész hordó portert, mikor is a kocsai lovai, két verekedő, részeg kandúr miatt megriadva, ellódultak veszteglő helyükből. A palló földnek csapódott, de ő bivalyerejével, mit akkoriban mértéktelenség még nem faragott le, elkapta a hordó két karimáját, és úgy tartotta meg a kincset, rezzenetlen izmokkal. Jim, a műszakot felügyelő fickó, ebédnél a kezébe nyomta jutalmát. Ez volt akkori élete legnagyobb elismerése.

Aztán arra riadt, hogy Rotács név alatt fut majd egy újabb életet, úgy százötven földi év kihagyás után. A keresztségben Róbert lett, ahogy az már nemzedékek óta dukált új családjában. Apai ágon abban az esztendőben adták az első Róbert nevet egy újonnan jött porontynak (talán ükapja volt, talán nem), amikor ő a jutalomsörét kortyolta, megeshet még az is: egyazon napon történt e két esemény. Ez az új megtestesülése sem tartogatott nagy jövőt a különböző életeteket lazán összetartó közös halmaznak, nevezzük léleknek vagy vincseszternek akár. Az új, modern gépben a régi memória akadozott, nem működött semmi úgy, ahogy a család elvárta. (Karmikus hiba, bazsalyognak a keleti bölcsességben ülőfürdőt vevő nyugati ezolúzerek.) Mert bár fizikus doktor lett, az alkohol, a drogok, a túl fiatal lányok (gimnazisták) erkölcsi gátak nélküli szeretete börtönbe irányozták, majd utcára küldték, mielőtt végleg földre került volna. Az új, modern testgépben a régi, nehezen kotyogó lélekvincseszter egy dologra azonban jól emlékezett: a sör kesernyés-habos ízére...

Azon a vészterhes napon is a Lócipő sörfőzde, mit főzde, gyár!, mellett őgyelgett, és nagyon rossz érzése támadt. (A helyét nevezhetnének patkónak is, de az ananász!) Mintha pattogás hangjait hallotta volna. Ahogy megfáradt fémabroncsok adják meg magukat a belső nyomásnak. Épp beszélgetésbe elegyedett a hazaigyekvő halárussal,

akit barátjának is nevezhetett volna, ha nem a sarki döntés tartja őket össze, hanem a közös témák, mikor éktelen robaj kélt a gyár belsejében. Mintha szökőár robogna a tengeren... A főépület minden nyílásán dőlt a lé. Kapukon, mellékbejáratokon, ablakokon, kiadó- és szellőzőnyílásokon, egérlyukakon, oldalkéményeken. A komlószag megelőlegezte a cunamit. A gyár kerítése, rozszant gátként, fél percig még feltartotta a sört, de aztán a téglák megadták magukat a szeszáradat nyomásának, a kőfal szétpattant, mintha a megkegyült Temze törné-zúzná, nem egy elméretezett csapolás. Másfél millió liter sör! Egy új folyam kélt London utcáin. (Ha, ha! mi zúg... Juthat eszünkbe méltán...) Aki időben észlelte a nedű tombolását, nyomban menekülőre fogta. Ha tehette, és nem omlott rá a háza. Jane, a csaposlány, a pult alá szorult, s ha lettek volna halak a sörben, azt látják, hogy a felsőtestét beborító, hosszú szoknyája, mint valami iszapba gyökerezett vízinövény, helyben sodródik folyásirányban. Akit a szétfröccsenő téglafalak mellett ért a veszedelem, menthetetlenül megfulladt. Többen a pincelakásukból próbáltak kikecmeregni, ám a szuterén vendégszerető hely. Bogarak, egerek, patkányok, macskák, kutyák krolloztak a sárga folyamban. Halott gyermekek háton úszva nézték a habzó fellegeteket. Mellettük gödrök, cipők, ruhák, zsákok, deszkák kavarogtak az egyre zavarosabb sörben. Mikor az áradat szétterült a környező utcákban, s már csak combközépig ért, tehát nem volt nagyobb a sodrása, mint egy téltől vemhes hegyi pataknak, az élelmesebbek poharakkal szaladtak le az emeletről, s a lépcsőkről hajladozva fogták fel az italt, vagy belegázolva korsót merítettek, megint mások üres üvegeket tartottak a folyásiránynak. Néhányan, lévén távol voltak az otthoni sörfolyamfogyó praktikáktól, tenyerükbe vették a hirtelen lett csapolást, úgy szürcsölték, szakálluk, hajuk habzott, csillogott... Aztán akadtak olyanok is, akik kalapjukat használták kupaként.

Első útja a környék kukáihoz vezetett. Célirányos túrással csak üvegekre vadászott. Mivel harapós kedvében ébredt, a visszaválthatatlan butéliákat az aszfalton végezte ki. Végül elért a lakótelep parkolójába, ahol a legnagyobb zsákmánnyal kecsegtető üvegyűjtő konténer magasodott, mint egy modern menhír. Ezt rossz szokásához híven (persze minden nézőpont kérdése) felborította, hogy béltartalmában kincsek után matasson. Az éktelen robajra az emeletről szidalmak, rohadt krumplik, túlsavanyodott kefirek röpködnek felé, de ez egyáltalán nem zavarta meg szisztematikus tevékenységében. Mikor a második rafiaszattyor is megtelt, elindult a kisbolt melletti párkányhoz, ahol a hajnali melósok mindig hagynak négy-öt féldekás üvegcsét. Ma reggel épp egy

rivalis begyűjtő söpörte volna be a tartalmukat vesztett tüskéket, de dr. Rotács, mozgásállapotához képest fürge indián sihederként robbant oda az ismeretlenhez, s a territórium-zargatónak bepancsolt kettőt, mire az meghanyatlott. Míg vetélytársa maradékait kapargatta össze a földről, dr. Rotács sem tétlenkedett. Lehetett hallani, ahogy a lélektestű fiolák alácsörögnek a nagyobb testvéreik hagyta hézagokon a szatyrok öblébe. Még betakarította két áramszekrény és egy boltportál lépcsőjében termését, aztán a következő snitt már arról tanúskodott volna (ha valaki arra vetemedik, hogy ezt a matinéfilmet választja ébredéshez), hogy a szupermarketben hajigálja be törekeny zsákmányát egy üvegviszaváltó gépszörnybe, míg a bolti vevők nagy distanciát hagyva kerülgetik...

Dzsoni ritkán jutott friss sörhöz. S bár a Lócipő melletti kocsmában támasztotta az asztalt a napok zömében, oda is a szavatosságukat lassan elvesztő hordók kerültek. (Jó lesz hisz' a részegeseknek az is!) Ha nem figyeltek, Jane még a maradékokat is összeöntötte nekik. Erre most! Végeláthatatlan friss csapolás érkezett. A gyár ajándéka – ötlött fel benne a kaján gondolat. Egy cseppjét sem szabad elvesztegetni! Ahogy meghallotta a mennydörgésszerű robajt, kiugrott az utcára, s a háromméteres sörfal előtt kitémasztotta lábát, erősen megfeszítette magát, és harcsamód kitért szájával várta a találkozást. A többtonnás özőnsör meg sem rezzengett. Az ital zöme bekéredzkedett bálna nagyságúra dagadó testébe. Csak nyelte a sört, egyre csak nyelte. Kiválasztott állkapoccsal, kiválasztott hűgával. Ő pedig sörtömlőként tágult. Már az egész Tottenham Court Road hosszában ő nyúlt el. Mérgekedtek is számosan, hogy felfogja a jótékony áradást. Egy hentes, akinek nagy üvegballonjai voltak, és potyapiával szerette volna megtölteni azokat, felkapta a pultról a kést, kirohant, és a lassan a napot is eltakaró Dzsoni Rottba vágta a gyilkot. Pukkanás...

Megelégedve szisszentette a filléres sört. A rafiaszatyorban összerázódott dobozból előhabzott a fémes ízű lé. Dr. Rotács azon utcai emberlények közül való volt, aki nem az olcsó bortól várta a gyors álmokat és a mielőbbi öröklétre szenderülést, hanem az olcsó sörből és a mellé dukáló tüskéktől. Bort csak néhanapján... Ma már az ötödik dobozt kattintotta ki, kisebb regiment üres tüske hevert lábai előtt. Ilyen békés, kora nyári délutánokon, amikor a hajnali begyűjtése fáradalmait piheni ki, gyakran elmélkedik az üvegekről. Színükről, kecsükről, becsükről. Finomságukról. Már arra is gondolt, megízlelné őket. Szilánkokat ropogtatna. Zöldet, fehérét, barnát... Néha, ha úgy vélte,

senki nem látja, megcsókolt egyet-egyét. Csókolta szilfid nyakukat, kerekded idomaikat, mintha nők lettek volna, ledér hajadonok, érett kokottok. Tulajdonképp még szerelemre is gyúlt a legszebb üvegek iránt, de mit is csodálkoznánk ezen, hisz akadnak olyan alakok, akik egy guminóvel házasodnak, és még csak nem is hőbolygódott elmék, alkohol-amorózók. Eszébe jutott a régi jel: + ü. A megélhetés, pontosabban a túlélés ü betűje. És megkönnyezte a pezsgőspalackot, mely hosszú éveken át legjobb barátja volt, az újév hajnalának első kincse, hisz tudjuk, ki korán kel, vagy le sem fekszik... És szinte már elzokogta magát, midőn felötlött a hajléktalanok gyásznapja mikor is a pezsgősüveg betétdíja megszűnt...

Mire a Nap a házak tetejét súrolja, már önmagát is egy üvegnek gondolja, amely a beletöltendő italok mennyiségétől képes az alakját megváltoztatni. Olyan üveg ő, amelybe Isten kívülről belefabrikálta belső szerveit, akár az ügyes kezű mesterek barkácsolnak vitorlás hajót áttetsző üvegyomrokba, szűk üvegszájakon keresztül. Az utolsó napsugaraknál úgy érzi, ő maga is áttetsző. Mezítelenre vetkőzik, és úgy forog a fényben. – Nézzétek! – kiabálja. – Nézzétek a májam! Egészséges! A szívem is milyen tudatosan lüktet! A hasnyálmirigyemmel sincs semmi baj! Gyertek közelebb, nyugodtan belém pillanthattok! Összetartom a világ egy kicsiny darabját. Formát adok a térnek, és a tér is kér belőlem. Ti is csak formák vagytok! Üvegek! De én egy rugalmas tömlő vagyok. Tanult üveg! Aki kiterjed, határait feszegeti, még többet és többet akar a világból. Egyszerre van ott múltban és jelenben, miközben a jövőre kacsingat! Azt is láthatjátok, hogy csörög le a sör bennem. Nincs titkom előttetek... Magam is egy sörösüveg vagyok. Nem zöld, nem barna! Mégis visszaváltható. Majd eljön értem a legfőbb hajléktalan, aki már kiköltözött a szíveitekből. Eljön. Begyűjt. Ha szét nem pukkanok, mint egy kiscigány. És visszavált. Talán újrahasznosítanak, talán szétzúznak aztán. Ő pedig az értem kapott pénzből álmodik tovább... (Szépen beszélt, ahogy csak diplomás hajléktalanok szoktak eksztatikus állapotukban, mikor bibliai prófétáknak hallucinálják magukat. Egy ocsmány szó sem hagyta el az ajkát.) Az utca végén felharsant a sziréna... Valahol pedig sörtartályok robantak szét a jövőben, hogy beteljesítsék dr. Rotács legszebb álmait...

Dzsoni Rott a komlólétől arany-izamos utcán hevert, mint egy felpuffadt vízi hulla. Oldalán senki nem vette észre a hentes csontozókésének szúrását. Kissé arrább romokban hevert a komlószagú Lócipő. – Alkoholmérgezés – állapította meg Róbert, a halottkém. – Kicsit

sokat nyelt – tette hozzá szemrehányóan. – Van valakije, akit értesíthetnénk? – Nincs – jött a pecsétként dőnyülő válasz. Mindenestre odafektették az összegyűjtögetett és gondosan kiterített *ügy jártak* mellé.

Lezárandó a sörmintát...

Kortárs, 2022/7–8.